

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی،
پردیس دانشگاهی
گروه علوم اجتماعی

دانشگاه شهید چمران اهواز
۹۳۵۵۳۰۲۲۰

پایان نامه کارشناسی ارشد

عنوان :

بررسی عوامل مؤثر بر بروز پدیده تکدی گری در شهرستان اهواز

استاد راهنما :

دکتر کریم رضا دوست

استاد مشاور:

خانم الهه موالی زاده

پژوهشگر:

علی رضا خان زاده

آبان ۱۳۹۳

سپاس از:

خداوند دانا و مهربان که به انسان قدرت تفکر، توان اندیشیدن،

لذت آموختن و استطاعت نگاشتن را عطا فرمود.
دلسوزی های استاد بزرگووارم دکتر کریم رضا دوست

همکاری صادقانه استاد مشاور خانم الهه موالی زاده
نکته سنجی ها و دقت های علمی اساتید داور

صمیمانه و صادقانه تشکر و سپاسگزاری می کنم .

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه

فصل اول: کلیات تحقیق

۴.....	۱-۱- بیان مسأله تحقیق
۶.....	۲-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق
۸.....	۳-۱- سؤالات تحقیق
۸.....	۴-۱- اهداف تحقیق

فصل دوم: ادبیات نظری و پیشینه تجربی تحقیق

۹.....	۲-۱- بررسی برخی از تعاریف
۱۰.....	۲-۲- انواع تکدی گری
۱۱.....	۲-۳- شگردهای تکدی گری
۱۲.....	۲-۴- تأثیرات تکدی گری
۱۲.....	۲-۵- مروری بر مطالعات تجربی تحقیق
۱۲.....	۲-۵-۱- مروری بر مطالعات داخلی
۱۴.....	۲-۵-۲- مروری بر مطالعات خارجی
۱۵.....	۲-۶- ملاحظات مبانی نظری تحقیق
۱۵.....	۲-۶-۱- نظریه بی سازمانی اجتماعی
۱۶.....	۲-۶-۲- نظریه آنومی مرتن
۱۹.....	۲-۶-۳- نظریه پیوندافتراقی ساترلند
۲۱.....	۲-۶-۴- نظریه کنترل اجتماعی
۲۲.....	۲-۶-۵- نظریه برچسب زنی

- ۶-۶-۲- نظریه‌خردده فرهنگی ۲۴
- ۷-۶-۲- نظریه جورج هومنز ۲۶
- ۷-۲- چارچوب و مدل نظری تحقیق ۲۸
- ۸-۲- فرضیه های تحقیق ۳۰

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

- ۱-۳- روش تحقیق ۳۱
- ۲-۳- معرفی تکنیک جمع آوری داده ها ۳۱
- ۳-۳- واحد تحلیل ۳۱
- ۴-۳- جمعیت آماری ۳۱
- ۵-۳- تعیین حجم نمونه ۳۲
- ۶-۳- شیوه نمونه گیری ۳۳
- ۷-۳- تعیین روایی و پایایی ۳۳
- ۱-۷-۳- روایی ۳۳
- ۱-۷-۳- پایایی ۳۴
- ۸-۳- نحوه تجزیه و تحلیل داده ها ۳۴
- ۹-۳- تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای تحقیق ۳۵
- ۱-۹-۳- تعریف مفهومی و عملیاتی متغیر وابسته ۳۵
- ۲-۹-۳- تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای مستقل ۳۵

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق

- ۱-۴- آمار توصیفی (طبقه بندی اطلاعات) ۳۸
- ۱-۱-۴- متغیر سن افراد ۳۸
- ۲-۱-۴- متغیر وضعیت تأهل افراد ۳۹
- ۳-۱-۴- متغیر جنسیت ۳۹
- ۴-۱-۴- متغیر قومیت ۴۰

- ۴۱.....۵-۱-۴- متغیر شیوه تکدی گری
- ۴۲.....۶-۱-۴- متغیر مکان تکدی گری
- ۴۳.....۷-۱-۴- متغیر سطح سواد
- ۴۴.....۸-۱-۴- متغیر مدت تکدی گری
- ۴۴.....۹-۱-۴- متغیر شرایط ترک تکدی گری
- ۴۵.....۲-۴- آمار استنباطی (آزمون فرضیه‌های تحقیق)
- ۴۵.....۱-۲-۴- آزمون فرضیه اول
- ۴۶.....۲-۲-۴- آزمون فرضیه دوم
- ۴۷.....۳-۲-۴- آزمون فرضیه سوم
- ۴۹.....۴-۲-۴- آزمون فرضیه چهارم
- ۵۰.....۵-۲-۴- آزمون فرضیه پنجم
- ۵۱.....۶-۲-۴- آزمون فرضیه ششم
- ۵۳.....۷-۲-۴- آزمون فرضیه هفتم
- ۵۴.....۸-۲-۴- آزمون فرضیه هشتم
- ۵۵.....۹-۲-۴- آزمون فرضیه نهم
- ۵۶.....۱۰-۲-۴- آزمون فرضیه دهم

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات تحقیق

- ۵۷.....۱-۵- خلاصه و نتیجه‌گیری از یافته‌های تحقیق
- ۵۹.....۲-۵- ارائه پیشنهادات از یافته‌های تحقیق
- ۵۹.....۱-۲-۵- راهکارهایی در سطح کلان
- ۶۱.....۲-۲-۵- راهکارهایی در سطح خرد
- ۶۲.....فهرست منابع تحقیق
- ۶۴.....پیوست‌ها

فهرست جداول

عنوان	صفحه
۱- جدول (۱-۲) نمایه آسیب شناسی مرتن	۱۸
۲- جدول (۱-۴) آماره‌های توصیفی مربوط به سن افراد	۳۸
۳- جدول (۲-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت تأهل	۳۹
۴- جدول (۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت	۳۹
۵- جدول (۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب قومیت	۴۰
۶- جدول (۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شیوه تکدی‌گری	۴۱
۷- جدول (۶-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقطع تحصیلی	۴۳
۸- جدول (۷-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مدت تکدی‌گری	۴۴
۹- جدول (۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شرایط	۴۴
۱۰- جدول (۱-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه‌های فرضیه اول	۴۵
۱۱- جدول (۲-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه اول	۴۵
۱۲- جدول (۳-۲-۴) نتایج آزمون باینومینال فرضیه اول	۴۶
۱۳- جدول (۴-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه‌های فرضیه دوم	۴۶
۱۴- جدول (۵-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه دوم	۴۷
۱۵- جدول (۶-۲-۴) نتایج آزمون باینومینال فرضیه دوم	۴۷
۱۶- جدول (۷-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه‌های فرضیه سوم	۴۸
۱۷- جدول (۸-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه سوم	۴۸
۱۸- جدول (۹-۲-۴) نتایج آزمون باینومینال فرضیه سوم	۴۸
۱۹- جدول (۱۰-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه‌های فرضیه چهارم	۴۹
۲۰- جدول (۱۱-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه چهارم	۴۹
۲۱- جدول (۱۲-۲-۴) نتایج آزمون باینومینال فرضیه چهارم	۵۰

- ۲۲- جدول (۱۳-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه های فرضیه پنجم ۵۰
- ۲۳- جدول (۱۴-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه پنجم ۵۱
- ۲۴- جدول (۱۵-۲-۴) نتایج آزمون باینومینال فرضیه پنجم ۵۱
- ۲۵- جدول (۱۶-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه های فرضیه ششم ۵۲
- ۲۶- جدول (۱۷-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه ششم ۵۲
- ۲۷- جدول (۱۸-۲-۴) نتایج آزمون باینومینال فرضیه ششم ۵۳
- ۲۸- جدول (۱۹-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه های فرضیه هفتم ۵۳
- ۲۹- جدول (۲۰-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه هفتم ۵۴
- ۳۰- جدول (۲۱-۲-۴) نتایج آزمون باینومینال فرضیه هفتم ۵۴
- ۳۱- جدول (۲۲-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه های فرضیه هشتم ۵۴
- ۳۲- جدول (۲۳-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه هشتم ۵۵
- ۳۳- جدول (۲۴-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه های فرضیه نهم ۵۵
- ۳۴- جدول (۲۵-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه نهم ۵۵
- ۳۵- جدول (۲۶-۲-۴) توزیع فراوانی گزینه های فرضیه دهم ۵۶
- ۳۶- جدول (۲۷-۲-۴) نتایج آزمون کای اسکوتر فرضیه دهم ۵۶

چکیده :

موضوع این تحقیق در خصوص بررسی علل بروز پدیده تکدی گری در شهرستان اهواز می باشد که با استفاده از روش های اسنادی و پیمایشی انجام گرفته است. جامعه آماری شامل تمام متکدیان شهرستان اهواز می باشد که با توجه به آمار بدست آمده ۱۲۰۰ نفر بوده است و پرسشنامه بین ۳۰۰ نفر از آنان که نمونه ما را تشکیل داده اند، توزیع گردید و با استفاده از مصاحبه ، پرسشنامه ها تکمیل گردید. نتایج تحلیل داده ها با استفاده از آزمون کای اسکور انجام گرفته است و برای اثبات یا رد فرضیات از آزمون باینومینال نیز استفاده کردیم. تمام مراحل تجزیه و تحلیل داده های آماری با کمک نرم افزار SPSS انجام شده است. چارچوب نظری تحقیق بر اساس نظریه آنومی و فشار ساختاری رابرت مرتن، نظریه برچسب زنی، کنترل اجتماعی، تئوری مبادله جورج هومنز تدوین شد. نتایج این تحقیق، بدین شرح است؛ بین تکدی گری و فقر، بیکاری، مهاجرت، معلولیت جسمی، اعتیاد، عضویت در باندهای تکدیگر حرفه ای و عدم تحت پوشش نهادهای حمایتی بودن رابطه معناداری وجود داشته است ولی بین تکدیگری و قومیت، جنسیت و وضعیت تأهل رابطه معناداری وجود ندارد. بعد از تبیین و بررسی این پدیده ، راهکارها و پیشنهاداتی جهت رفع این معضل اجتماعی ارائه شده است.

مفاهیم کلیدی: تکدی گری، بیکاری، فقر، مهاجرت، معلولیت و اعتیاد

مقدمه :

تکدی گری از عوامل مهم آسیب رسانی به چهره فیزیکی، اجتماعی، امنیت و سلامت شهر است که شامل طیفی از گروه های مختلف سنی (کودک، جوان و سالمند)، جنسی (زن و مرد) و اجتماعی است که جامعه را دچار مشکل، نا امنی و افسردگی کرده به خصوص با وضعیت آزاردهنده و ناهنجار؛ چهره، لباس، گفتار و رفتار ملتسمانه، رقت آور و سماجت هایی که به کار می برند، برای اقشار مختلف جامعه نمودی ناخوشایند دارد. اصولاً دریافت وجه بدون انجام کار و سربار جامعه بودن، خلاف شرع و رفتاری غیرقابل توجیه است و بدآموزی هایی دارد که ضمن شکستن قبح آن و بروز پدیده تنبلی و بیکاری، راه را برای دست یازیدن دیگران نیز به این شیوه درآمدی آسان و دنباله های خطرناک تر آن فراهم و هموار می کند. تکدی گری یک پدیده اجتماعی نوظهوری نیست بلکه قدمت آن به تاریخ شکل گیری جوامع انسانی برمی گردد. همیشه در طول تاریخ فقر و نابرابری اجتماعی از جامعه جداناپذیر و یک روی سکه است، ثروت و دارائی نیز روی دیگر آن است. به عبارت دیگر، تکدی گری به عنوان یک آسیب اجتماعی حاصل ساختارهای اجتماعی و اقتصادی جامعه و زاییده فقر و نابرابری های اجتماعی است. علیرغم آنکه، برخی تکدی گری را دستاورد شبکه های سودجو و استثمار طبقه فقیر جهت وادار نمودن آنها به تکدی گری می نمایند، لیکن واقعیت در این پژوهش چیز دیگری را نشان می دهد، گدایی یک فعالیت سازمان یافته است که فرد در آن گدایی را به کارکردن ترجیح می دهد، هر چند که توانایی کارکردن را دارد. تکدی فردی است که به طور علنی و آشکار از دیگران در خواست کمک می کند. در حالی که مردم نسبت به

تأمین معاش او و مسؤولیت حقوقی ندارند، لیکن در بسیاری اوقات به لحاظ انسان دوستی به آنها کمک می‌کنند. تکدی‌گری همانند سایر جرایم، معلول توسعه شهری و شهرنشینی است که ملازم با صنعتی شدن و افزایش مهاجرت از روستا به شهر است. مهاجرت و توسعه شهرنشینی سبب گسترش جمعیت کلانشهرها و حاشیه نشینی گردیده و به نظر آسیب شناسان با گسترش شهرها تمایل به رفتار مجرمانه افزایش می‌یابد. لذا هرچه شهرنشینی گسترش یابد، تعداد افرادی که به تکدی‌گری روی آورند افزایش خواهد یافت. تکدی‌گری نه تنها جرم و آسیب اجتماعی است، بلکه خود منجر به نابهنجاری های اجتماعی دیگر از جمله فروش مواد مخدر، اعتیاد، ولگردی، اشاعه فساد و روسپیگری می‌گردد و بطور قطع با تراکم جمعیت در شهرها ارتباط تنگاتنگی دارد. گدایی محصول نابسامانی اجتماعی است، بدین معنی که جامعه نتوانسته شرایط مناسب اجتماعی و اقتصادی را جهت افراد جامعه، بویژه سالخوردگان، معلولان، ایتام و بی‌سرپرستان فراهم نماید. لذا آنها به ناچار برای بقای خویش دست به تکدی‌گری می‌زنند. در واقع تکدی‌گری، یکی از جمله پدیده های اجتماعی شایع در بسیاری از شهرهاست که در بردارنده پیامدهای اجتماعی ناگوار و البته نشان دهنده برخی نابسامانی های اجتماعی است. در ایران گرچه آمار و اطلاعات دقیقی در این خصوص در دست نیست، ولی برخی شواهد حاکی از گسترش این مسأله در شهرهای مختلف به ویژه کلان شهرها از جمله کلانشهر اهواز دارد. البته در مقاطع زمانی مختلف نیز اقدامات و فعالیت‌هایی برای کنترل و مبارزه با آن به عمل آمده؛ با این وجود بررسی سوابق موجود حاکی از آن است که متأسفانه علیرغم توجه به این مسأله، مشکل همچنان باقی است و تدابیر اتخاذ شده چندان کارساز و راهگشا نبوده است. در کل برخی از شواهد، نشان از گسترش این پدیده با اشکال و نمودهای متفاوت دارد. شرایط خاص متکدیان نیز به گونه ای است که غلظت نسبت به گسترش آن، میزان

معضلات و انحرافات اجتماعی را افزایش می دهد و تداوم این شرایط نابهنجار، آسیب های بسیاری را در جامعه تولید یا بازتولید خواهد کرد.

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مسأله تحقیق:

فقر از مهمترین مسائل و دردهای جوامع انسانی است و بخش بزرگی از تلاش های بشری، در مبارزه با این مشکل خلاصه می شود. علی‌رغم پیشرفت هایی که در شؤون مختلف زندگی نصیب کشورها شده، هنوز آمار افراد فقیر و تهیدستی که در تأمین حداقل معاش خود ناتوان هستند بالاست و سیستم های اقتصادی حاکم بر کشورهای در حال این مشکل درمانده اند. تکیه بر یکی از مسائلی که از ادوار گذشته در جوامع بشری وجود داشته و از آسیب های اجتماعی محسوب می شود و در هر جامعه ای متناسب با شرایط خاص فرهنگی و اقتصادی شکل گرفته و شیوع می یابد. همچنین تحولات اجتماعی شتابانی از جمله رشد سریع جمعیت و شهرنشینی، صنعتی شدن، جابجایی توده های سریع جمعیت و مهاجرت به شهرهای بزرگ و پیدایش شهرهایی با رشد قارچ‌گونه، شهرک های اقماری، حاشیه نشینی در اطراف کلان شهرها، افزایش نابرابری اجتماعی، فقر، بیکاری و شکاف طبقاتی در کلان شهرها دگرگونی در ساخت و کارکرد خانواده، فروپاشی هنجارهای سنتی و افزایش تنش‌های اجتماعی پیامدهای اجتماعی ناگوار در زندگی شهری جوامع معاصر برجای گذاشته است. روند تحولات مذکور قدرت سازگاری و انطباق افراد و گروه های اجتماعی را در محیط های شهری کاهش داده است و در این میان برخی اقشار و گروه های اجتماعی در معرض آسیب پذیری بیشتری نسبت به سایرین از جمله پدیده تکیه‌گری قرار می گیرند. (ستوده؛ ۱۳۸۴، ۱۸۰)

تکیه‌گری به عنوان یکی از مسائل مورد توجه جامعه شناسان در حوزه آسیب شناسی اجتماعی با ساخت اجتماعی اقتصادی جامعه در ارتباط است. تکیه‌گری در سطح شهرها، یکی از پدیده های منفی اجتماعی است که به هیچ وجه تناسبی با یک جامعه سالم ندارد. این پدیده فقط در ایران به چشم نمی خورد بلکه در

تمام طول تاریخ و در همه کشورهای جهان همراه یا مترادف با عباراتی چون بی خانمان، ولگردی، ناتوانی، ازکارافتادگی، نیازمندی و غیره وجود دارد. این مسئله با برانگیختن ترحم مردم به ساختار روانی جامعه آسیب می زند. شاید در وهله اول، تکدیگری تابعی از وضعیت اقتصادی جامعه ای به نظر برسد که به سبب ایجاد برخی مشکلات خود را بروز داده است. بدیهی است که تکدیگری یا گدایی، زاییده فقر و نابرابری اقتصادی یک جامعه است اما این که متکدیان چه کسانی هستند؟ و چرا به این کار روی می آورند؟ خود سؤالی است بجا که به دنبال یافتن پاسخ مناسب آن هستیم.

آنچه امروزه در جامعه ما به ویژه در شهرهای بزرگ آن، از جمله کلانشهر اهواز، تکدیگری را به صورت یکی از ناهنجاری های اجتماعی درآورده است، فعالیت گسترده شبکه های سودجو در پس این پدیده است. به خدمت گرفتن کودکان خردسال و خوراندن داروهای خواب آور به آنان و یا تظاهر به نقص عضو، جراحت و بیماری برای جلب ترحم مردم و کسب درآمد توسط این افراد به صورت مناظری آشنا در خیابان های شهر درآمده است. نکته مهمی که باید به آن توجه داشت این است که در کنار تکدیگری کارهای دیگری چون فروش موادمخدر، ولگردی، اعتیاد، فساد و روسپیگری نیز رواج پیدا می کند و برخی از گدایان، زنان و فرزندان خردسال خود را با معتاد کردن به استثمار می کشانند و از آنان بهره برداری می کنند. (ستوده؛ ۱۳۸۴، ۱۸۶) کمک به تهیدستان در تمامی ادیان و مذاهب مختلف توجیه شده است و شاید بتوان گفت که همین کمک دینداران باعث گردیده تا عده ای تن پرور، سوء استفاده نموده، سربار و گدا، بارآیند تا حدی که امروزه تکدیگری به صورت حرفه درآمدی و با گذشت زمان شاهد روند افزایشی آن هستیم. به عبارت دیگر کمک های مستقیم و نقدی به متکدیان حرفه ای که

از روی ترحم و دلسوزی انجام می شود نه تنها کار مفیدی نیست بلکه پدیده تکدی گری را در جامعه گسترش می دهد و این روش سنتی کمک به متکدیان موجب گداپروزی در جامعه می-شود. (پورافکاری وگردافشاری؛ ۱۳۸۶، ۸۱) منظره افراد متکدی آن هم در نهایت ذلت و با ارائه اندام های از کار افتاده، زخمی، ضعیف و غیره در گوشه و کنار کلانشهر اهواز، جدای از اینکه بر زشتی چهره این کلانشهر، می افزاید بلکه دال بر فقر، زوال منابع انسانی و آمادگی در راه تکوین و بسط انواع جرائم است. لذا این تحقیق در پی بررسی، توصیف و تبیین علل بروز پدیده تکدی گری در کلانشهر اهواز می باشد.

۱-۲- ضرورت و اهمیت تحقیق :

عوارض و پیامدهای منفی و فراوان پدیده تکدی گری بر کسی پوشیده نیست و بدین جهت بخشی از مطالعات جامعه شناختی به این پدیده اختصاص یافته است. از دید جامعه شناختی تکدی را می توان نوعی انحراف اجتماعی به حساب آورد که فرد در آن نقش مشخص و گاهی متفاوت، بر عهده دارد. تکدی گری مسئله ای است که گرچه در تمامی طول تاریخ گذشته جوامع بشری وجود داشته لیکن بر حسب عوامل مختلف در هر جامعه از گستردگی، تنوع و ابعاد متفاوتی برخوردار است. همان طوری که آسیب های اجتماعی به دلایل مختلف بوجود می آیند و عوامل مختلف فرهنگی، سیاسی اجتماعی و اقتصادی نقش بسیار مهمی در بروز آسیب ها دارند، پدیده تکدی گری نیز از این قاعده مستثنی نیست و از دیرباز به عنوان يك معضل اجتماعی مورد توجه حکومت ها بوده است. تکدی گری همانند سایر جرایم، معلول توسعه شهری و شهرنشینی است که ملازم با صنعتی شدن و افزایش مهاجرت از روستا به شهر است. مهاجرت و توسعه شهرنشینی سبب گسترش جمعیت کلانشهرها و حاشیه نشینی گردیده و به نظر آسیب شناسان با

گسترش شهرها تمایل به رفتار مجرمانه افزایش می‌یابد. لذا هرچه شهرنشینی گسترش یابد، تعداد افرادی که به تکدی‌گری روی آورند افزایش خواهد یافت. تکدی‌گری نه تنها جرم و آسیب اجتماعی است، بلکه خود منجر به نابهنجاری‌های اجتماعی دیگر از جمله فروش مواد مخدر، اعتیاد، ولگردی، اشاعه فساد و روسپیگری می‌گردد و بطور قطع با تراکم جمعیت در شهرها ارتباط تنگاتنگی دارد. گدایی محصول نابسامانی اجتماعی است، بدین معنی که جامعه نتوانسته شرایط مناسب اجتماعی و اقتصادی را جهت افراد جامعه، بویژه سالخوردگان، معلولان، ایتام و بی‌سرپرستان فراهم نماید. لذا آنها به ناچار برای بقای خویش دست به تکدی‌گری می‌زنند. همچنین تکدی‌گری یکی از پدیده‌های اجتماعی شایع در بسیاری از شهرها است که پیامدهای اجتماعی ناگواری دربردارد به همین دلیل، مطالعه علمی این پدیده ضروری، و البته گام نخست در مواجهه منطقی با آن است.

همانطور که یکی از مهمترین شاخص‌های رشد، آمادگی انسانی در فعالیت‌های مثبت اقتصادی و تولیدی است به همان نسبت تعداد متکدیان، شاخصی اساسی در شناسایی عقب‌افتادگی نیروی انسانی یک جامعه است. تکدی‌گری یک پدیده شخصی نیست بلکه یک پدیده اجتماعی است که برخاسته از عوامل گوناگون است. لذا شناخت دقیق این پدیده نیازمند انجام تحقیقات اجتماعی و جامعه‌شناختی است تا بتوان از افزایش آن جلوگیری شود. به عقیده آگاهان در عرصه علوم اجتماعی، پدیده تکدی‌گری به عنوان عملی خلاف شأن و جایگاه بالای انسانی و اسلامی، باید از چهره جامعه کنونی استان خوزستان و کلانشهر اهواز زدوده شود. اساتید علوم اجتماعی و حوزه‌های علوم دینی، مذموم بودن تکدی‌گری را از دیدگاه بزرگان دین و مصلحان جامعه در ادوار مختلف تاریخی مورد اشاره قرار داده و خواستار اقدامی کارآمد و محکم در جهت پاکسازی چهره عمومی کلانشهر

اهواز از گدایان شده اند. برخی از محققین ضمن بررسی های خود به ریشه ها و انگیزه ها و راه های رفع تکدیگری نظر داشته اند و این ریشه ها را شامل پیری، از کار افتادگی، اعتیاد و مهاجرت می دانند. (کریمی؛ ۱۳۷۳، ۵۱) پدیده تکدیگری از جانبی باعث فقر فرهنگی و اجتماعی است و به روشنی محرومیت را با تمامی ابعادش (چه مادی- جسمی و چه معنوی- روانی) به منصفه ظهور می رساند. از این رو، مطالعه وضعیت تکدیگری و متکدیان در کلانشهر اهواز، کسب اطلاعات جدید و مفید و همچنین ارائه راهکارهای عملی و ممکن در این خصوص می تواند در حل این مسئله اجتماعی مفید واقع شود. به دلیل چنین اهمیت و ضرورتی است که مطالعه حاضر موضوعیت پیدا کرده، سامان یافته و درصدد توصیف و تبیین جامعه شناختی پدیده تکدیگری در شهرستان اهواز است.

۱-۳- سؤالات تحقیق :

مسئله علمی، مسبوق به معرفت علمی و سؤال علمی نیز مسبوق به مسئله علمی است؛ یعنی ابتدا مسئله پدید می آید و آن گاه سؤال آن مطرح می شود. خاستگاه اصلی سؤال علمی، دانش علمی است. لذا سؤالات علمی این تحقیق عبارتند از؛

۱-۳- متکدیان کلانشهر اهواز از چه خصوصیات اجتماعی و

دموگرافیکی برخوردارند؟

۲-۳- آیا تکدیگری دارای انواعی است؟

۳-۳- عوامل ساختاری، اجتماعی مؤثر بر بروز پدیده تکدیگری

کدامند؟

۳-۴- عوامل فردی مؤثر بر شروع تکدی‌گری کدامند؟
۳-۵- سیاست‌های اجرائی به منظور پیشگیری، تقلیل و ساماندهی پدیده تکدی‌گری کدامند؟

۱-۴- اهداف تحقیق :

وجود هدف در انجام یک تحقیق این مزیت را دارد که محقق را از سردرگمی و بلا تکلیفی رها می‌سازد و به سیر انجام تحقیق جهت درستی می‌دهد. انجام این تحقیق دارای اهداف زیر است؛
الف) هدف کلی؛

هدف کلی این تحقیق مطالعه و بررسی عوامل مؤثر بر بروز پدیده تکدی‌گری در کلانشهر اهواز است.
ب) اهداف جزئی:

۱- آگاهی از نقش عوامل جمعیتی از جمله جنسیت، سن، تحصیلات، تأهل و محل تولد بر تکدی‌گری.

۲- بررسی ویژگی‌های اجتماعی و دموگرافی متکدیان در سطح کلانشهر اهواز.

۳- ارائه الگو و تیپ‌شناسی از شیوه‌های تکدی‌گری متکدیان

۴- شناخت و آگاهی از نقش فقر، بیکاری، مهاجرت و غیره بر بروز پدیده تکدی‌گری.

فصل دوم:

ادبیات نظری و پیشینه تحقیق